

Κρατικός δανεισμός: ενδείκνυται ή όχι;

Η διεθνής οικονομική κρίση, που έγινε πλέον του δέοντος αισθητή σχεδόν στο σύνολο των αναπτυγμένων οικονομιών, οδήγησε τα περισσότερα κράτη στο να λάβουν έκτακτα μέτρα στήριξης των οικονομιών τους. Τα μέτρα στήριξης χρηματοδοτήθηκαν κυρίως με κρατικό δανεισμό, εκτινάσσοντας έτσι το δημόσιο χρέος σε πρωτόγνωρα επίπεδα. Το ΔΝΤ εκτιμά ότι το μέσο επίπεδο του δημοσίου χρέους των βιομηχανικών χωρών την προσεχή πενταετία θα αυξηθεί

από 75% σε 110% του ΑΕΠ. Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα όλων αποτελεί η Ιαπωνία, το δημόσιο χρέος της οποίας ξεπερνά το 200%. Στις ΗΠΑ, το δημόσιο χρέος έχει φτάσει το

100% του ΑΕΠ:

Πρόσφατα, η εξαγγελία της πρόθεσης του υπουργού Οικονομικών κ. Σταυράκη να δανειστεί ένα επιπλέον δισεκατομμύριο ευρώ με σκοπό την αναχρηματοδότηση του δημοσίου χρέους ήγειρε τις ενστάσεις του διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας, κ. Ορφανίδη. Το παραπάνω ποσό μαζί με δύο επιπρόσθετους δανεισμούς σε προγενέστερο χρόνο εντός του 2010, αθροίζει σε 2,6 δισεκατομμύρια ευρώ. Ειδικότερα, η ένσταση του διοικητή έγκειται στο κατά πόσον το κράτος έχει επιτελέσει όλες τις περιεκτικές των μη αναγκαίων δημοσίων δαπανών και επίσης στο κατά πόσον έχουν ληφθεί όλα τα απαραίτητα μέτρα εξυγίανσης των δημοσιονομικών οικονομικών πριν υπάρξει απόφαση για επιπρόσθετο δανεισμό.

Το μόνο σίγουρο είναι ότι ο επιπλέον δανεισμός δεν θα πρέπει να έχει ως βασικό στόχο την κάλυψη των καταναλωτικών κρατικών αναγκών. Μια πρόποσα δανειακή πολιτική

θα απαιτούσε όπως οι δανειακές ροές κατευθύνονται είτε σε οικονομικές δραστηριότητες που βασικό τους στόχο έχουν τη μελλοντική ανάπτυξη της οικονομίας, είτε στην αναχρηματοδότηση του χρέους, δεδομένου ότι η παραμικρή ένδειξη αδυναμίας εκπλήρωσης δανειακών υποχρεώσεων θα περνούσε αρνητικά μηνύματα στις διεθνείς χρηματαγορές, δυσχεραίνοντας σε μεγάλο βαθμό τους όρους δανεισμού. Υπό μια ευρύτερη προσέγγιση ο δανεισμός του κράτους δεν διαφέρει από το δανεισμό μιας μέσης κυπριακής οικογένειας ή μιας επιχείρησης. Συνηθίζεται οικογένειες να προβαίνουν σε δανεισμό προκειμένου να σπουδάσουν τα παιδιά τους, δεδομένου ότι αναμένεται μελλοντική ευημερία. Το ίδιο συμβαίνει και με τις επιχειρήσεις οι οποίες δανείζονται π.χ. για την αντικατάσταση φθαρμένων μηχανημάτων, ακόμη και σε περιόδους κρίσης, αφού η μη αντικατάσταση αυτών θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της αναμενόμενης

παραγωγικής τους ικανότητας. Υπόψη ότι χωρίς δανεισμό οι περισσότεροι Κύπριοι δεν θα αποκότουν ποτέ κατοικία και πολλές μικρομεσαίες επιχειρήσεις δεν θα άραζαν ποτέ. Αυτό που θα πρέπει τελικώς να γίνει κατανοητό ώστε να αποφύγει η Κύπρος να αποτελέσει μέρος της κρίσης του δημοσίου χρέους είναι ότι ο δανεισμός, πρώτον, δεν είναι πανάκεια και, δεύτερον, ότι δεν είναι η εύκολη αλλά η δύσκολη λύση. Βέβαια πολύ σημαντική προϋπόθεση πριν τη διενέργεια οποιασδήποτε μορφής δανεισμού είναι η μέγιστη δυνατή προσπάθεια από πλευράς του κράτους ώστε να επιτευχθούν σειρά από στοχευμένες περικοπές δαπανών οι οποίες δεν είναι άμεσα αναγκαίες ή έχουν περιορισμένη πολλαπλασιαστική επίδραση στην οικονομία. Το θέμα αυτό έχει αναπτυχθεί πολλακώς από αυτή τη στήλη.

**Καθηγητής Χρηματοοικονομικών, κοσμήτορας της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας και μέλος της Διοικούσας Επιτροπής του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (ΤΕΠΑΚ)*